PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW DZIAŁOWY · JĘZYK POLSKI · KLASA 3 LO I TECHNIKUM · ZAKRES ROZSZERZONY

Dział 11. Konwencje: oniryczna, groteskowa, fantastyczna

Konwencje oniryczna, groteskowa, fantastyczna i ich przenikanie; synkretyzm, mitologizacja i demitologizacja, archetyp. Bruno Schulz – opowiadania z tomu Sklepy cynamonowe (Ptaki, Karakony, Traktat o manekinach, Sklepy cynamonowe); Franz Kafka, Proces (fragmenty); Michaił Bułhakow, Mistrz i Małgorzata (lektura w całości). Dziewięć kart: teoria z wzorcowymi odpowiedziami, ćwiczenia, zadania typu maturalnego, dwie kartkówki (A i B) i sprawdzian (A i B) – z kluczem i zasadami oceniania.

Karta	Temat	Zadania
1	**Konwencje: oniryczna, groteskowa, fantastyczna – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka	4 zad. 13 pkt
2	**Konwencje: oniryczna, groteskowa, fantastyczna – ćwiczenia** Ćwiczę umiejętności z działu	6 zad. 22 pkt
3	**Konwencje: oniryczna, groteskowa, fantastyczna – zadania typu maturalnego** Polecenia i punktacja jak na maturze 2027	5 zad. 13 pkt
4	**Kartkówka 1: Schulz i pojęcia – grupa A** 15 minut · 8 pkt	3 zad. 8 pkt
5	**Kartkówka 1: Schulz i pojęcia – grupa B** 15 minut · 8 pkt	3 zad. 8 pkt
6	**Kartkówka 2: Kafka i Bułhakow – grupa A** 15 minut · 8 pkt	3 zad. 8 pkt
7	**Kartkówka 2: Kafka i Bułhakow – grupa B** 15 minut · 8 pkt	3 zad. 8 pkt
8	**Sprawdzian: Konwencje: oniryczna, groteskowa, fantastyczna – grupa A** 90 minut · 33 pkt	7 zad. 33 pkt
9	**Sprawdzian: Konwencje: oniryczna, groteskowa, fantastyczna – grupa B** 90 minut · 33 pkt	7 zad. 33 pkt

JAK KORZYSTAĆ Z ZESTAWU

- Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości z działu i pokazuje wzorcowe odpowiedzi z wyjaśnieniem – od niej warto zacząć.
- Karta 2 to ćwiczenia na tekstach, a karta 3 – zadania w formule matury 2027 (polecenia i punktacja jak w arkuszach CKE).
- Karty 4–7 to dwie kartkówki (po 15 minut), każda w grupach A i B. Karty 8–9 to sprawdzian (45 minut) w grupach A i B – te same typy zadań i ta sama punktacja, inne treści.
- Klucz na końcu zestawu zawiera odpowiedzi i zasady oceniania zadań otwartych w stylu CKE (co daje 1 pkt, a co 2 pkt).
- Osobny plik „Powtórka" zbiera najważniejsze pojęcia, lektury i konteksty, typowe błędy i test „Sprawdź się".

Materiał oryginalny. Podstawa programowa LO i technikum w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 1019). Wymagania: ZR I.1.1, ZR I.1.5–I.1.7, ZR I.1.9, I.1.2, I.1.6, I.1.9, I.1.12–I.1.14, III.1.1, III.2.9. Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

PIERWSZA ŁAWKA

Konwencje: oniryczna, groteskowa, fantastyczna – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka

KARTA 1/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 13 pkt

PRZYPOMNIJ SOBIE

- **Konwencja literacka** to zespół umownych reguł, które autor i czytelnik przyjmują w danym utworze: w bajce zwierzęta mówią, w powieści realistycznej świat podlega prawom przyrody i przyczynowości. Określając konwencję, odpowiadasz na pytanie, **według jakich praw działa świat przedstawiony**.

Konwencja	Najważniejsze cechy	Przykład z działu
realistyczna	prawdopodobieństwo, przyczynowość, konkretny czas i miejsce, bohater typowy dla środowiska	Moskwa lat 30. w *Mistrzu i Małgorzacie*: urzędy, mieszkania komunalne, związek literatów MASSOLIT
fantastyczna	w świat podobny do realnego wkracza siła nadprzyrodzona i łamie prawa natury; ludzie reagują lękiem lub niedowierzaniem	Woland i jego świta w Moskwie; lot Małgorzaty
oniryczna	logika snu: płynne przejścia miejsc i czasu, metamorfozy, brak jasnych przyczyn, silne emocje, niepewność, czy to jawa, czy sen	nocna wędrówka w *Sklepach cynamonowych*; kancelarie sądu na strychach w *Procesie*
groteskowa	połączenie sprzeczności (komizm i groza, wzniosłość i trywialność), deformacja, absurd, karykatura; cel – zdemaskowanie świata	ojciec zmieniający się w karakona; grzeczni kaci w *Procesie*; seans czarnej magii w Variétés
nadrealistyczna	swobodne zestawianie odległych obrazów, uwolnienie wyobraźni i podświadomości, zaskakująca metafora	pokrewne obrazy w metaforach Schulza (księżyc, który „dwoił się i troił”)

- **Przenikanie się konwencji** (ZR I.1.7): w *Mistrzu i Małgorzacie* realistyczna satyra na Moskwę łączy się z fantastyką, groteską i realistyczną, psychologiczną opowieścią o Jerozolimie. U Kafki precyzyjny, urzędowy, niemal realistyczny opis służy pokazaniu świata jak ze snu. Na maturze zawsze pytaj: **po co** autor łączy konwencje?
- **Synkretyzm** – łączenie cech różnych rodzajów (**rodzajowy**) albo gatunków (**gatunkowy**). *Mistrz i Małgorzata* to powieść w powieści (rozdziały o Piłacie są dziełem Mistrza), a zarazem satyra, romans, powieść fantastyczna i apokryf. U Schulza opowiadanie zbliża się do poematu prozą i eseju (*Traktat o manekinach* to wykład filozoficzny ojca wpisany w opowiadanie).

- **Mitologizacja** – nadawanie zwykłym ludziom, miejscom i zdarzeniom wymiaru mitu (wiecznego, sakralnego wzorca). **Demitologizacja** – odbieranie mitowi wzniosłości, sprowadzanie go do ludzkiej miary albo ośmieszenie. U Schulza ojciec jest stwórcą, prorokiem i Noem (dach domu jak „arka Noego"), a zarazem zostaje poniżony (król-banita, karakon). Bułhakow demitologizuje ewangelię: Jeszua to bezbronny wędrowny filozof, a nie cudotwórca.
- **Archetyp** – pierwotny wzorzec postaci, sytuacji lub motywu, powracający w kulturze od mitów po współczesność (pojęcie spopularyzował C.G. Jung). W dziale: archetyp **ojca-stwórcy** (Schulz), **sądu, winy i labiryntu** (Kafka), **kusiciela i paktu z diabłem** oraz **kochanków silniejszych niż śmierć** (Bułhakow, tradycja *Fausta* Goethego).
- **Bruno Schulz** (1892–1942), *Sklepy cynamonowe* (1934): rodzinny Drohobycz przemieniony w mit; narrator – dorosły, który wspomina dzieciństwo oczami dziecka; postacie: ojciec Jakub, matka, służąca Adela. Styl: bogate metafory, rzadkie i obce słownictwo, zmysłowość opisu, ożywianie przedmiotów. Swój sposób pisania Schulz nazywał **mityzacją rzeczywistości** (tytuł eseju z 1936 r.).
- **Franz Kafka** (1883–1924), *Proces* (wydany pośmiertnie w 1925 r. przez Maxa Broda, czytamy we fragmentach): Józef K., prokurent w banku, zostaje aresztowany w dniu trzydziestych urodzin, choć nie popełnił nic złego i nie wie, o co jest oskarżony. Sąd urzęduje na strychach kamienic, najwyższego sędziego nikt nie widział. Rok później K. ginie w kamieniołomie. Przymiotnik **kafkowski** nazywa położenie człowieka bezradnego wobec anonimowej, absurdalnej machiny.
- **Michaił Bułhakow** (1891–1940), *Mistrz i Małgorzata* (lektura w całości; pisana od 1928 r. do śmierci autora, wydana w ZSRR w wersji ocenzurowanej w latach 1966–1967): dwa światy – Moskwa lat 30., do której przybywa Woland ze świtą (Korowiow-Fagot, kot Behemot, Azazello, Hella), oraz Jerozolima Poncjusza Piłata i Jeszui Ha-Nocri (powieść Mistrza). Szatan nie kusi tu do zła – **obnaża i karze** chciwość, kłamstwo i tchórzostwo, a ocala miłość i sztukę („rękopisy nie płoną").
- Na maturze rozszerzonej trzeba pisać **o problemie i o sposobie przedstawienia**: nazwać konwencję, wskazać jej wykładniki w tekście (metamorfoza, deformacja, zawieszenie przyczynowości, łączenie komizmu i grozy) i wyjaśnić ich **funkcję** – co dzięki nim rozumiemy o człowieku i świecie. Samo zdanie „utwór jest groteskowy" nie jest argumentem.

PRZYKŁADY Z WYJAŚNIENIEM

Przykład 1. Wskaż dwa wykładniki konwencji onirycznej w opisie nocnej wędrówki chłopca w *Sklepach cynamonowych* i określ ich funkcję.

Ulice stają się „podwójne", „sobowtóry", „kłamliwe i zwodne", a księżyc „dwoił się i troił"; zimowa noc jest ciepła i pachnie fiołkami. Przestrzeń i pora roku tracą stałość jak we śnie. Funkcja: zwyczajny powrót do domu po portfel zmienia się w wyprawę w nieznane – dziecięca wyobraźnia odkrywa w znanym mieście tajemnicę.

Jak myśleć: nazwij zjawisko → pokaż je w tekście → powiedz, **po co** autor go użył.

Przykład 2. Wyjaśnij, na czym polega mitologizacja, a na czym degradacja postaci ojca w opowiadaniu *Ptaki*.

Mitologizacja: ojciec „wywabia z nicości" nowe stworzenia jak stwórca, a dach domu staje się „arką Noego" – jego pasja zyskuje wymiar biblijny. Degradacja: sam upodabnia się do ptaka (trzepie rękami, pieje), a po wypędzeniu ptaków przez Adelę jest „królem-banitą" – stwórca zostaje pokonany przez służącą ze szczotką. Połączenie obu ruchów to groteska: wzniosłość i śmieszność naraz.

Za co CKE daje punkt: za oba bieguny (wywyższenie i poniżenie) poparte sytuacją z utworu – nie za ogólnik „ojciec jest dziwny".

Przykład 3. Wyjaśnij, co przypowieść o odźwiernym stojącym przed prawem mówi o położeniu Józefa K.

Człowiek ze wsi całe życie czeka przed otwartą bramą, bo odźwierny mówi „jeszcze nie"; przed śmiercią słyszy, że wejście było przeznaczone tylko dla niego. Podobnie K. szuka dostępu do sądu, a trafia wyłącznie na pośredników (adwokat, malarz, woźni). Przypowieść pokazuje, że prawo jest bliskie i zarazem niedostępne, a człowiek może stracić życie na czekaniu i uległości wobec niższych urzędników.

Jak myśleć: przypowieść (parabola) ma sens dosłowny i ukryty – najpierw streść jednym zdaniem, potem odnieś ją do bohatera.

Przykład 4. Rozstrzygnij, czy w rozdziałach o Piłacie Bułhakow mitologizuje, czy demitologizuje historię ewangeliczną. Uzasadnij odpowiedź.

Demitologizuje. Jeszua nie czyni cudów i nie ma licznych uczniów – to samotny wędrowny filozof przekonany, że wszyscy ludzie są dobrzy. Opowieść skupia się na psychologii Piłata: bólu głowy, strachu przed donosem i tchórzostwie. Sacrum zostaje sprowadzone do ludzkiej miary, ale właśnie dzięki temu wyraźnie widać problem moralny – winę tego, kto wie, co jest słuszne, a ze strachu wybiera zło.

Za co CKE daje punkt: za rozstrzygnięcie i uzasadnienie odwołujące się do sposobu przedstawienia postaci (nie wystarczy napisać, że „Jeszua to Jezus").

PIERWSZA ŁAWKA

ZADANIA

Zadanie 1. Przyporządkuj opisom sytuacji nazwę konwencji, która w nich dominuje. Wpisz literę: a) oniryczna, b) groteskowa, c) fantastyczna. ___ / 4 pkt

1. nocą ulice znanego miasta mnożą się i zamieniają miejscami, a księżyc widać w kilku fazach naraz — a) oniryczna
2. kaci przed egzekucją grzecznie ustępują sobie pierwszeństwa i podają sobie nóż nad głową skazanego — b) groteskowa
3. cudzoziemiec przysiada się do literatów i twierdzi, że był przy przesłuchaniu u Piłata — c) fantastyczna
4. zimowa noc pachnie fiołkami, a śnieg zmienia się w białe, słodkie runo

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 2. Uzupełnij zdania imionami postaci z *Mistrza i Małgorzaty*. Wybierz je z ramki. ___ / 4 pkt

Woland Korowiow Behemot Azazello Berlioz Łatuński

1. Szatan przybywa do Moskwy jako profesor czarnej magii _____.
2. Kraciastą marynarkę nosi _____, zwany też Fagotem.
3. Ogromny czarny kot ze świty szatana to _____.
4. Krem, dzięki któremu Małgorzata może latać, przynosi jej _____.

Zadanie 3. Które zjawisko jest typowe dla konwencji onirycznej? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. płynne przechodzenie jednego miejsca w drugie bez wyjaśnienia

B. dokładne podanie daty i adresu wydarzeń

C. komentarz wszechwiedzącego narratora oceniającego bohatera

D. ciąg przyczyn i skutków jak w kronice

Zadanie 4. Oceń prawdziwość zdań o lekturach działu. Wpisz P (prawda) albo F (fałsz). ___ / 4 pkt

1. Józef K. zostaje aresztowany rano w dniu swoich trzydziestych urodzin.	**P**	**F**
2. Mistrz spalił rękopis swojej powieści o Piłacie.	**P**	**F**
3. Adela jest matką narratora *Sklepów cynamonowych*.	**P**	**F**
4. Woland przepowiada Berliozowi śmierć.	**P**	**F**

Podgląd • Pierwsza Ławka

Konwencje: oniryczna, groteskowa, fantastyczna – ćwiczenia

KARTA 2/9

Ćwiczę umiejętności z działu

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 22 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania. ___ / 5 pkt

Noc zimowa

Jest lekkomyślnością nie do darowania wysłać w taką noc młodego chłopca z misją ważną i pilną, albowiem w jej półświetle zwielokrotniają się, plączą i wymieniają jedne z drugimi ulice. Otwierają się w głębi miasta, żeby tak rzec, ulice podwójne, ulice sobowtóry, ulice kłamliwe i zwodne. Oczarowana i zmylona wyobraźnia wytwarza złudne plany miasta, rzekomo dawno znane i wiadome, w których te ulice mają swe miejsce i swą nazwę, a noc w niewyczerpanej swej płodności nie ma nic lepszego do roboty, jak dostarczać wciąż nowych i urojonych konfiguracyj.

[…] Uszedłszy parę kroków, spostrzegłem, że jestem bez płaszcza. Chciałem zawrócić, lecz po chwili wydało mi się to niepotrzebną stratą czasu, gdyż noc nie była wcale zimna, przeciwnie — pożyłkowana strugami dziwnego ciepła, tchnieniami jakiejś fałszywej wiosny. Śnieg skurczył się w baranki białe, w niewinne i słodkie runo, które pachniało fiołkami. W takie same baranki rozpuściło się niebo, w którym księżyc dwoił się i troił, demonstrując w tym zwielokrotnieniu wszystkie swoje fazy i pozycje.

Objaśnienia: *konfiguracyj* (daw.) – konfiguracji, układów; chłopiec został wysłany z teatru do domu po portfel, którego zapomniał ojciec.

Bruno Schulz, *Sklepy cynamonowe* (opowiadanie z tomu o tym samym tytule), fragment; tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl (domena publiczna).

1.1. Wypisz z akapitu 1. trzy określenia ulic, które pokazują, że nocą miasto przestaje być pewne. ___ / 1 pkt

1.2. Wyjaśnij, co w akapicie 2. narusza zwykły porządek przyrody. Podaj dwa przykłady. ___ / 2 pkt

1.3. Wyjaśnij, jaką rolę w tym fragmencie odgrywa perspektywa dziecka wysłanego nocą z ważną misją. ___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 2. Przeczytaj streszczenie sceny z lektury i wykonaj zadania. ___ / 3 pkt

Aresztowanie

Pewnego ranka Józef K., prokurent dużego banku, czeka w łóżku na śniadanie, które zwykle przynosi mu kucharka gospodyni, pani Grubach. Zamiast niej do pokoju wchodzi nieznajomy w obcisłym czarnym ubraniu. W sąsiednim pokoju czeka drugi; obaj to strażnicy, Franz i Willem. Oznajmiają, że K. jest aresztowany, ale nie potrafią albo nie chcą powiedzieć, o co jest oskarżony – są tylko niższymi urzędnikami.

Strażnicy zjadają śniadanie K., chcą przejąć jego bieliznę „na przechowanie" i radzą mu, by mniej mówił. Nadzorca przesłuchuje K. w pokoju sąsiadki, panny Bürstner, wśród jej rzeczy; przysłuchują się temu trzej młodzi urzędnicy z banku. Na koniec K. słyszy, że jest wprawdzie aresztowany, ale może normalnie chodzić do pracy. Tego dnia K. kończy trzydzieści lat.

Streszczenie sceny przygotowane na potrzeby zestawu – Franz Kafka, *Proces*.

2.1. Podaj dwa elementy tej sceny, które są absurdalne. Wyjaśnij, na czym polega absurd każdego z nich. ___ / 2 pkt

2.2. Określ, czym ta scena różni się od aresztowania w powieści realistycznej. ___ / 1 pkt

Zadanie 3. Przeczytaj streszczenie sceny z lektury i wykonaj zadania. ___ / 4 pkt

Na Patriarszych Prudach

Upalny wieczór wiosenny w Moskwie, park przy Patriarszych Prudach. Michaił Berlioz, prezes związku literatów MASSOLIT, przekonuje młodego poetę Iwana Bezdomnego, że Jezus nigdy nie istniał – Iwan ma napisać o tym poemat antyreligijny. Przysiada się do nich elegancki cudzoziemiec z laską. Twierdzi, że Jezus istniał, a on sam był przy przesłuchaniu u Piłata i jadał śniadania z Kantem.

Cudzoziemiec zapowiada Berliozowi, że wieczorne zebranie się nie odbędzie, bo Berlioz straci głowę – „Annuszka już rozlała olej". Chwilę później Berlioz poślizguje się na oleju przy torach i ginie pod tramwajem. Iwan rusza w pogoń za przybyszem i jego dziwacznymi towarzyszami, a w końcu trafia do kliniki psychiatrycznej, bo nikt nie wierzy w jego opowieść.

Streszczenie sceny przygotowane na potrzeby zestawu – Michaił Bułhakow, *Mistrz i Małgorzata*.

3.1. Wskaż dwa elementy realistyczne i jeden element fantastyczny w tej scenie. ___ / 2 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

3.2. Wyjaśnij, dlaczego rozmowa o istnieniu Jezusa jest trafnym początkiem powieści o Moskwie lat 30. ___ / 2 pkt

Zadanie 4. Przyporządkuj zjawiska do konwencji, która je wyjaśnia. Wpisz je do właściwej kolumny. ___ / 6 pkt

sąd urzęduje na strychach, a drzwi pracowni malarza prowadzą do kancelarii
ta sama scena chłosty powtarza się nazajutrz bez zmian
ojciec pieje przy obiedzie, a potem wstydliwie obraca to w żart
kaci grzecznie przepraszają się nad skazanym
Małgorzata po natarciu się kremem lata nad Moskwą
kot mówi ludzkim głosem i bierze udział w seansie magii

oniryczna	groteskowa	fantastyczna

Zadanie 5. Wyjaśnij, na czym polega synkretyzm gatunkowy *Mistrza i Małgorzaty*. Wymień trzy gatunki, których cechy łączy powieść. ___ / 2 pkt

Zadanie 6. Wyjaśnij, co to jest archetyp. Wskaż archetyp w *Ptakach* Schulza i uzasadnij wybór jednym przykładem. ___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Konwencje: oniryczna, groteskowa, fantastyczna – zadania typu maturalnego

Polecenia i punktacja jak na maturze 2027

KARTA 3/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 13 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania. ___ / 4 pkt

Państwo ptasie ojca

Impreza ta wzięła jednak niebawem — po krótkiej świetności — smutny obrót. Wkrótce okazała się bowiem konieczna translokacja ojca do dwóch pokojów na poddaszu, które służyły za rupieciarnie. […] Rzadko tylko schodził do mieszkania i wtedy mogliśmy zauważyć, że zmniejszył się jakoby, schudł i skurczył. Niekiedy przez zapomnienie zrywał się z krzesła przy stole i trzepiąc rękoma jak skrzydłami, wydawał pianie przeciągłe, a oczy zachodziły mu mgłą bielma. Potem, zawstydzony, śmiał się razem z nami i starał się ten incydent obrócić w żart.

Pewnego razu w okresie generalnych porządków zjawiła się niespodzianie Adela w państwie ptasim ojca. Stanąwszy we drzwiach, załamała ręce nad fetorem, który się unosił w powietrzu, oraz nad kupami kału, zalegającego podłogi, stoły i meble. Szybko zdecydowana, otworzyła okno, po czym przy pomocy długiej szczotki wprawiła całą masę ptasią w wirowanie. Wzbił się piekielny tuman piór, skrzydeł i krzyku, w którym Adela, podobna do szalejącej Menady, zakrytej młyńcem swego tyrsu, tańczyła taniec zniszczenia. Razem z ptasią gromadą ojciec mój, trzepiąc rękoma, w przerażeniu próbował wznieść się w powietrze. Z wolna przerzedzał się tuman skrzydlaty, aż w końcu na pobojowisku została sama Adela, wyczerpana, dysząca, oraz mój ojciec z miną zafrasowaną i zawstydzoną, gotów do przyjęcia każdej kapitulacji.

W chwilę później schodził mój ojciec ze schodów swojego dominium — człowiek złamany, król-banita, który stracił tron i królowanie.

Objaśnienia: *translokacja* – przeniesienie; *Menada* – w mitologii greckiej towarzyszka Dionizosa wpadająca w szał; *tyrs* – laska menad oplatana bluszczem; *dominium* – władztwo, posiadłość.

Bruno Schulz, *Ptaki* (z tomu *Sklepy cynamonowe*), fragment; tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl (domena publiczna).

1.1. Na podstawie fragmentu opowiadania *Ptaki*. Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. ___ / 1 pkt

1. Po przeprowadzce na poddasze ojciec rzadko schodził do mieszkania.	**P**	**F**
2. Adela wypędza ptaki, ponieważ ojciec ją o to poprosił.	**P**	**F**
3. Po wizycie Adeli ojciec traci władzę nad swoim ptasim królestwem.	**P**	**F**

1.2. Wyjaśnij, jaką funkcję pełni porównanie Adeli do „szalejącej Menady". Odwołaj się do kontekstu mitologicznego. ___ / 2 pkt

Kartkówka 1: Schulz i pojęcia – grupa A

15 minut · 8 pkt

KARTA 4/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 8 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania. ___ / 3 pkt

Kondor

W pamięci pozostał mi szczególnie jeden kondor, ogromny ptak o szyi nagiej, twarzy pomarszczonej i wybujałej naroślami. Był to chudy asceta, lama buddyjski, pełen niewzruszonej godności w całym zachowaniu, kierujący się żelaznym ceremoniałem swego wielkiego rodu. Gdy siedział naprzeciw ojca, nieruchomy w swej monumentalnej pozycji odwiecznych bóstw egipskich, z okiem zawleczonym białawym bielmem, które zasuwał z boku na źrenice, ażeby zamknąć się zupełnie w kontemplacji swej dostojnej samotności — wydawał się ze swym kamiennym profilem starszym bratem mego ojca. Ta sama materia ciała, ścięgien i pomarszczonej twardej skóry, ta sama twarz wyschła i koścista, te same zrogowaciałe, głębokie oczodoły. Nawet ręce, silne w węzłach, długie, chude dłonie ojca, z wypukłymi paznokciami, miały swój analogon w szponach kondora. Nie mogłem się oprzeć wrażeniu, widząc go tak uśpionego, że mam przed sobą mumię — wyschłą i dlatego pomniejszoną mumię mego ojca.

Objaśnienia: *lama* – mnich buddyjski; *analogon* – odpowiednik.

Bruno Schulz, *Ptaki* (z tomu *Sklepy cynamonowe*), fragment; tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl (domena publiczna).

1.1. Wyjaśnij, co wynika z podobieństwa kondora i ojca. Odwołaj się do dwóch sformułowań z fragmentu. ___ / 2 pkt

1.2. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. Określenia „asceta, lama buddyjski” i „bóstwa egipskie” służą przede wszystkim ___ / 1 pkt

A. ośmieszeniu religii Wschodu.

B. dokładnemu opisowi gatunku kondora.

C. mitologizacji ptaka i pośrednio ojca.

D. podkreśleniu, że ptak jest groźny dla domowników.

Zadanie 2. Uzupełnij definicje terminami: *konwencja, mitologizacja, archetyp*. ___ / 3 pkt

1. Nadawanie zwykłym postaciom i zdarzeniom wymiaru mitu to _____.
2. Pierwotny wzorzec postaci lub sytuacji powracający w kulturze to _____.
3. Zespół umownych reguł, według których działa świat utworu, to _____.

Sprawdzian: Konwencje: oniryczna, groteskowa, fantastyczna – grupa A

90 minut · 33 pkt

KARTA 8/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 33 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania. ___ / 4 pkt

Wtóra Księga Rodzaju

— Zbyt długo żyliśmy pod terrorem niedoścignionej doskonałości Demiurga — mówił mój ojciec — zbyt długo doskonałość tego tworu paraliżowała naszą własną twórczość. Nie chcemy z nim konkurować. Nie mamy ambicji mu dorównać. Chcemy być twórcami we własnej, niższej sferze, pragniemy dla siebie twórczości, pragniemy rozkoszy twórczej, pragniemy — jednym słowem — demiurgii. […]

Demiurgos kochał się w wytrawnych, doskonałych i skomplikowanych materiach — my dajemy pierwszeństwo tandecie. Po prostu porywa nas, zachwyca taniość, lichość, tandetność materiału. Czy rozumiecie — pytał mój ojciec — głęboki sens tej słabości, tej pasji do pstrej bibułki, do papier-mâché, do lakowej farby, do kłaków i trociny? To jest — mówił z bolesnym uśmiechem — nasza miłość do materii jako takiej, do jej puszystości i porowatości, do jej jedynej, mistycznej konsystencji. […]

— Słowem — konkludował mój ojciec — chcemy stworzyć po raz wtóry człowieka, na obraz i podobieństwo manekina.

Objaśnienia: *Demiurg (Demiurgos)* – u Platona budowniczy świata, tu: Stwórca; *demiurgia* – tworzenie świata; *papier-mâché* – masa papierowa; *wtóry* – drugi. Ojciec wygłasza wykład do szwaczek i służącej Adeli.

Bruno Schulz, *Traktat o manekinach albo Wtóra Księga Rodzaju* (z tomu *Sklepy cynamonowe*), fragmenty; tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl (domena publiczna).

1.1. Na podstawie fragmentu *Traktatu o manekinach*. Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe. ___ / 1 pkt

1. Ojciec chce dorównać Demiurgowi doskonałością swoich tworów.	**P**	**F**
2. Ojciec ceni materiały tanie i nietrwałe.	**P**	**F**
3. Ojciec zapowiada stworzenie człowieka na podobieństwo manekina.	**P**	**F**

1.2. Wyjaśnij, do jakiego tekstu nawiązuje zdanie „chcemy stworzyć po raz wtóry człowieka, na obraz i podobieństwo manekina", i określ charakter tego nawiązania. ___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Konwencje: oniryczna, groteskowa, fantastyczna – kartkówki, sprawdzian, powtórka – język polski, kl. 3 LO (zakres rozszerzony)

Podgląd pokazał 12 z 39 stron. Pełna wersja: 39 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Konwencje: oniryczna, groteskowa, fantastyczna – najważniejsze wiadomości – 4 zadania, 13 pkt
- Karta 2: Konwencje: oniryczna, groteskowa, fantastyczna – ćwiczenia – 6 zadań, 22 pkt
- Karta 3: Konwencje: oniryczna, groteskowa, fantastyczna – zadania typu maturalnego – 5 zadań, 13 pkt
- Karta 4: Kartkówka 1: Schulz i pojęcia – grupa A – 3 zadania, 8 pkt
- Karta 5: Kartkówka 1: Schulz i pojęcia – grupa B – 3 zadania, 8 pkt
- Karta 6: Kartkówka 2: Kafka i Bułhakow – grupa A – 3 zadania, 8 pkt
- Karta 7: Kartkówka 2: Kafka i Bułhakow – grupa B – 3 zadania, 8 pkt
- Karta 8: Sprawdzian: Konwencje: oniryczna, groteskowa, fantastyczna – grupa A – 7 zadań, 33 pkt
- Karta 9: Sprawdzian: Konwencje: oniryczna, groteskowa, fantastyczna – grupa B – 7 zadań, 33 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości i pokazuje wzorcowe odpowiedzi z komenta

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/polski-liceum-klasa-3-zr-dzial-11-konwencje-oniryczna-groteskowa-fantastyczna